

סיפור החודש אירע בשדה התעופה של רימא.

אחד מעובדי השדה ניגש למטוס ישראלי, מצא בו כלביזאב נחמד ואצילי, כלוא בסוגר. האיש חבב כלבים. על כן שיחרר את הכלב, משכו עמו ברצועה, נתן לו לאכול וטיל עמו בסביבה. כל העובדים יושבים הסתכלו זוג וזוג למראה הכלב האצילי.

אחרי הטיל החזיר האיש את הכלב אל כלובו במטוס. רק אז הסתכל בתעודת המשלוח של הכלב. הוא קרא בו, לתדהמתו, כי הכלב לא היה כלב. היה זה זאב פראי אמיתי, שנשלח מגרמניה אחוז למשנהו.

סיפור אמיתי זה מצלצל כמהדורה חדשה של משלי איסוף היוני, קרילוב הרוסי או להפוטנין הצרפתי. אולם היתה בו נימה מרחבית מובהקת. כי אותו זאב דומה למצב הפוליטי במרחב. קל היה לראות בדמות חובב-הכלבים את דג האמרישילי, המוכיר הכללי של האו"ם. הוא הביע השבוע דעות אוטופיות על השלום במרחב.

מדיניות

תוכנית כקשת

דבר אחד הצליח דוד בן-גוריון להשיג בשעה שסילק את משה שרת: הוא עורר סקרנות עצומה במשרד-החוץ של כל המדינות. כמגדיר-עמדות לפני כדורי-הבדולח ותקליטים, ישבו סקידים בכירים על דו-חיים של שרותי המודיעין והביון, ניסו לנחש: מה יעשה ב"ג?

שני דברים היו ברורים לכל:

● בן-גוריון לא יצא בגלוי למלחמה יזומה, אם כי לא היה מצטער, אולי, לו היו צבאות-ערב מתקפים עתה את ישראל, לפני שישלמו לעלל את נשקם החדש.

● על בן-גוריון לעשות משהו חותך דראסטי, שיסמל בעיני אורחי ישראל את השינוי הגדול שחל עם הרחקת שרת.

לב המדינה. הניחושים הרבים ביותר דרמו באפק הירדן. גם משה שרת לא התנגד לחדש את העבודה בערוץ בשטח המסורו, אם כי היה זהיר מביגדי. בקביעת המועד. עתה מתקבל על הדעת כי ישראל תחדש את העבודה, אולי לאחר הגשת אולטימטום שי יקבע גבול של זמן למאמצי התיוך.

יהיה זה בלי ספק תמרון מפוכח. כי כל הגבה ערבית אפסרית תתאים לתוכניות קברניטי ישראל:

● עם הערבים לא יגיבו כלל, יהיה זה הם בגלוי התקפים, ומעצמות המערב לא תצטרכנה לאוץ לעזרתם. (כדברי בן-גוריון בנאומו בבכנס: ישראל אינה רוצה ללחום בחיילים כריטיים, אמריקאים או סובייטיים, אך תגן על עצמה, וכו').

● אם הערבים לא יגיבו כלל, יהיה זה נצחון של ישראל בעולם ונצחון של בן-גוריון בישראל.

האפשרות השלישית, שעבד אל-נאצר שוב ישלח את הפידאיון לנהל זמן מה מלחמה זעירה בישראל, היתה פחות-ערך לעומת שאיפתם של רוב אורחי ישראל להפגין את הריבונות הישראלית לבני מסעל חיוני ה' פוקס בלב שטח המדינה.

הממשלה

משדר החצאית

אם קיחת מישוה לשנויים דראסטיים ב' משרד-החוץ של גולדה מאירסון, שנקרא עתה בפי העם "משדר החצאית", הרי ש' נתאכזב. בן-גוריון, הבוס האמיתי, היה זהיר מדי, ביקש לעורר את הרושם ששום דבר לא ישתנה.

אם, כי נספצו שמועות לרוב על מינויים חדשים (שהופצו כרובם עלידי מבקשרי' מינויים עצמם) לא קרה שום דבר. הקרבן זיחילי שיטול, בקרוב כנראה, הוא אליהו אילת, השגריר בלונדון, השגוא על ב' ג'י. המשטר החדש הופגן בבירור כאשר חזר אבא אבן לארץ, נתקבל לא עלידי השרה החדשה שלו, אלא עלידי בן-גוריון וגולדה מאירסון יחדיו.

השניים היו מעוניינים לחזו את האבן ג'שדה-הכרעות בחשינוגו, בידיעם כי אבן היה עמוד-התוף בבנין שרת. לכן הציעו לו זסקיד חסר-ערך ונכבי ש' "יועץ לממשלה" (המשך בעמוד 8)

פרק אחרון בסידרה האקסקלוסיבית על הנעשה מאחורי זעקי, פלסטיין

בית-הקברות בצד השני

ירושלים, עיר זו שהכרתי ואהבתי. איך אוכל לתאר את רגשותי מול ה' טרגדיה האיומה של ירושלים השטועה, ירו' שלים המחולקת, ירושלים שאינה עוד ירו' שלים? בברלין המחולקת, אנשים יכולים לעבור משטח אחד לשני. לא כן בירושלים, עיר השלום.

אמנם, רשאים משקיפי או"ם וכמה תיי רים בוודים לעבור מצד אל צד. אך מכל שאר הבחינות, ירושלים היא שני עולמות, המפנים זה אל זה את גבם. אם הם מס' חובבים, במקרה, הרי זה רק לירוק זה בצני השני, לקלל ולשנוא.

נספחי במכונית מרמאללה אל שער דמ' שק, שני רחובות — רחוב הנביאים ודרך סוליימן — הובילו לחלק השני של העיר. אולם לכל רוחבם נמתחה גדר תייל, ומ' אהוריה השתרע שטח הפקר, בתים הרוסים ושממה זועקת.

אלה היו המכשולים הפיסיים הנראים לעין. היו גם מכשולים אחרים: אומה נגד אומה, עם חדש הרוחק את רגלו של עם ישן, דרך חיים וזה שהובאה מן החוף על אף רצון בני המקום.

בימים עברו, הייתי נוהג לעלות במעלה הרחוב שלפני, לעבור את המינור הסורי והמינור הפרנצסקני משמאל; את נוסר' דאם, בית-החולים הצרפתי ורחוב סנט פאול מימין. משם, הייתי יוצא לנהל את עסקי ולהוציא כסף מחשבוני בבנק בקליין.

אבל הבנק עתה בידי היהודים ובלאו הכי לא הייתי יכול להוציא ממנו כסף. נגד עיני רוחי יכולתי לראות את בנין

זהו פרק אחרון בסידרת הכתבות של ד"ר חליל תותח. על סיורו במדינות ערב. ד"ר תותח הינו ערבי נוצרי. יליד ירושלים. עד שנת 1944 היה מנהלו של הקולג' האמריקאי ברמאללה. כאשר היגר לארצות-הברית יסד בניו יורק את "המכון הערבי-האמרי-קאי", הנחשב לאחת הבמות החשובות לתעמוזה ערבית בעולם.

מאת חליל תותח

חיים טובים ושקטים. אלא שרובם המכ' ריע של הפרדסנים נשאר עתה בשטח יש' ראל ומקור ההכנסה של רכבות משפחות ערביות נסתם. אלה מבני רמאללה שהפקידו את כספם בבנקים, הפכו גם הם לעניים, כי הבנקים הגדולים של חיפה, יפו וירושלים נפלו כו' למ לידי היהודים וכספי הערבים מוקפאים שם. כך, למשל נכשתי סליט המקבץ גד' בות, שעה שישראל מחזיקה את רכושו ב' שעור מאות אלפי לירות.

אך הממה הכלכלית הקשה ביותר היא ניתוק הקשרים הטבעיים של העיר עם ה' עולם הרחב. יפו נמצאת במרחק 60 קילו-מטרים בלבד; משאית יכלה לפרוק או להעמיס שם את סחורתה תוך שעה מיציי אתה ממרכז רמאללה. כיום צריך לנסוע לבירות — דרך ירושלים, עמאן ודמשק — בכביש המתפתל בהרים וגבעות שלא לדבר על קשיי ההיגוי בשני הגבולות.

בימי הבריטים, היו יוצאים לירושלים מדי בוקר שני אוטובוסים מלאים פקידים ממשלתיים. ממשכורותיהם חיו עשרות מש' פחות. כיום, ירושלים הערבית משולה לפגרו; אין היא יותר עיר הבירה ואותם עשרות פקידים הפכו מחוסרי פרנסה.

מהגרים לאמריקה

עומת זאת, היתה לי חתימה משונה מאד בראותי את שורת משרדי הנסי' עות שצצו כפטריות אחרי גשם ברמאללה. סוכנויות אמריקאיות, הולנדיות, בריטיות, צרפתיות וערביות הציעו את שרותיהן. כי זרם בלתי-פוסק של מהגרים עוזב את ה' ארץ, בעיקר לארצות-הברית ולאמריקה ה' דרומית. משפחות עוקרות ויוצאות לחפש מולדת חדשה.

עוד תופעה מוזרה היו עשרות החנויות החדשות לחפצי מותרות, שמילאו את רחובות העיר מלאת הפליטים. הסחורות ברובן מתוצרת אטלקית, בריטית או צרפ' תית. סחורה הקנויה בדולארים מכרו בחני' הנים בהסתר. כי למרות פיקוח המור ב' יותר, מלאה הארץ כולה דולארים ולירות זהב, העוברים מיד ליד בסכומים ניכרים. כתוצאה ממסחר ענף זה במטבע זה, הציר' עו לי ספסרים 45 גרוש לדולה, במקום המחיר הרשמי של 35 גרוש.

סוכן נסיעות אחד סיפר לי כי היו לו לא מזמן 6000 דולר ברשותו. מתחרהו הלשין עליו והוא נעצר בדיוק בשעה שה' תכונן לעלות למטוס לבירות. אם יש לו מזל, יצא מהעסק תמורת החרמת הכסף. אם לא, עוד ישב בבית-סוהר.

בין יתר ביטויי המותרות, נוסף לרמאללה בנין אבן גדול ויפה, בנין קולנוע דוניה. מנהלו הומויני לאחת ההצגות. האולם היה מלא עד אפס מקום. ישבתי בכורסה מרופדת היטב, ביציע וחזיתי בסרט מצרי טוב. לי די ובאולם, ישבו מספר רב של קצינים וחיליים של הלגיון הערבי, שבאו מן ה' מחנה הסמוך לבלות כמה שעות חופשה. יידיים רבים סיטרו לי על הימים שרוב תושבי העיר ארוו את חפציהם, התכוננו להצטרף לנחל הפליטים האדיר. מספיק היה שחייל יהודי אחד יופיע או בשערי העיר כדי שתתרוקן. גם כיום חוששים הת' שבים מפני התקפה ישראלית, היכולה לה' גיצ תוך שעות ספורות עד לרמאללה. הכ' בש משטח ישראל אל העיר הוא טוב ר' מסוריינים יעברו אותו בנקל. אך הפעם, שמעתי לא אחת, איש לא יארוו את חס' ציו ויברת. למזנו את השיעור.

לא קל לאדם שגולד בפלסטיין לקרוא לה ירון. על כן, אפשר להבין את רגשותי המעורבים, בעלותי למטוס שיוברי' לני מבירות לקלנדיה, שדה התעופה של ירושלים. היתה זו גם הפעם הראשונה ש' הגעתי לירושלים במהירות כזו. במשך חיי בארץ הקודש, הספקתי להכיר ארבע צורות של תחבורה. בימי נעורי היו אנשים עוברים מירושלים לדמשק ברגל או על גבי גמלים. אני זכר עדיין את הנא' תי באותם הימים, למראה השיירות עמוסות החיטה מההוראן הסורה, המתנגדות לשוקי ירושלים.

ב'1900 הייתי עד לאמורע מהפכני: נפתח קו המרכבות הראשון בין ירושלים והגליל. רצתי עם כל יודי הכפר להביט בפה פעור על הויליונס, ששני סוסים סוערים היו רתומים אלוה, נסיעה כואת שעמדתי עתה לעשות, ארכה או שבוע ימים וכולם התפעלו מהמהירות המהפכנית.

מלחמת העולם הראשונה הביאה את ה' מכוניות הראשונות ואתן, הבכישים הסלו' לים הראשונים. חשבנו כי הסכניקה כבר הגיעה לשיאה. כאשר עברנו את 300 הק' לומטרים מירושלים לבירות בשמונה שעות, על כן, היתה לי הרגשה משונה לעלות ל' מטוס, לחגוג מעל לחרמון, לאכול עוגות וכריכים, לשנות כוס קפה ולרדת כעבור שעה ורבע בירושלים.

שום פנצ'ר לא קרה, שום חמור או עז לא חסם את הדרך. רק גברת אמריקאית אחת נתקפה היסטריה מעל לחרמון. מזג האוויר היה מעונן, פיסגת ההר היתה מ' כוסה שלג. המטוס ריקק מעט והגברת צח' חה לאלוהים. היא לא נרגעה עד אשר עב' רנו את ההר וטסנו מעל למישורי החוראן.

עיר פליטים חדשה

שדדה התעופה של ירושלים נמצא כי צ'שרה קילומטרים מן העיר, לצד הכ' ביש המביל לשומרון, לגליל, לבירות ו' לדמשק. הוא נקרא קלאנדיה, על שם כפר ערבי קטן, שעל אדמותיו נסלל. לידו עומד כפר ערבי אחר, אלרם שהוא רמה התנכית אשר בה נולד הנביא שמואל.

בימי המנדט הבריטי עמד במקום שדה התעופה, הישוב היהודי הקטן, עטרות. תו' שבני התפרנסו מגידול עופות ומוצרי חלב. הישוב נמחק במלחמה הישראלית-ערבית ב' 1948 ובמקומו נבנה שדה-התעופה.

נסעתי מיד לעיר מולדתי רמאללה, כחמי' שה קילומטרים צפונה. ההרים, הסלעים, ה' דרכים לא השתנו במאומה. אך האווירה היתה שונה לגמרי. במבואות העיר, השת' רע ישוב חדש — לא של בתי אבן וגנים אלא של יריעות ואוהלים בלויים. ראיתי כמה תרנגולות, עז או שתיים, כמה חמור ים. אך המאהל העלוב שקק תינוקות, זק' נים ונשים, ששכבו בצל האוהלים,

כאשר עזבתי את העיר ב'1944, היתה במצב משגשג. בעלת אוכלוסייה של 6000 איש. כיום, פלשו 25 אלף תושבים חד' שהיה להם כסף שכרו חדרים או בתים, שים אל רחובותיה, מטעיה וכנסיותיה. אלה שלמו תחילה את שכר הירה במלואו, אך ככל שעבר הזמן וכספם נאכל, חדלו לשלם. מה אפשר היה לעשות להם?

מות הבירה

מצב הכלכלי בעיר גרוע מאד ו' ומכת האבטלה רובצת כקלה על ה' תושבים. בימים כתיקונם, השקיעו בני רמ' אלה את כספם במיפעלים מחוץ לעיר. רבים קנו פרדסים בשטח החוף; ההכנסות הקבועות מיצוא הפרי הרשו להם לחיות

המלכה דינה, אשתו של מלך ירדן, שהולידה לו בת לפני קרוב לחצי שנה.